

ERROR IN OBIECTO ve ABERRATIO ICTUS (*)
(Mahkeme Kararı Kroniği)

Asis. Dr. Ulrich Loewenheim

Çev.: Asis. Dr. Ksıyhan İçel

Bir kaç kişi tarafından lokantadan dışarı atılan sanık, evluda aynı kimselerin tekrar hücumuna uğramıştır. Bu hücum henüz sona ermişken, sanık boş bira şişeleri ile dolu bir bira kasasını kaparak mütecavizlere isabet ettirmek ve onları yaralamak için savurmuştur. Fakat kasa iştiraki olmayan C'nin altına çarpmıştır. C yere düşmüş, cam kırıkları ellerini kesmiş ve üç ay süreyle işten kalmıştır.

İstinaf mahkemesi sıfatiyle olayı tesbit eden eyalet mahkemesi, sanığın tehlikeli müessir fiilden (Alm. CK. § 223 a) mahkûmiyetine ilişkin asliye mahkemesinin kararını onaylamıştır. Sanığın temyiz yoluna başvurması üzerine, eyalet yüksek mahkemesi, eyalet mahkemesinin kararını bozmuş ve yeniden incelenmesi için işi eyalet mahkemesine yollamıştır.

Eyalet yüksek mahkemesi, gerekçesinde, sanığın C'yi kendisine tecavüz eden önceki kimselerden mi zannettiği veya onlardan biriyle mi karıştırdığı, yoksa bu iki halin de mi olayda mevcut olmadığı hususlarının eyalet mahkemesince açıklanmadığını belirtmiştir. Yüksek mahkemeye göre, bu problem sanığın kusuru yönünden önemlidir. Çünkü, sanık C'yi kendisine tecavüz edenlerden birisi zannetmiş veya onlardan biri ile karıştırmışsa, fiilde veya C'nin su-
sunda bir hata (error in persona) sözkonusu olur ki, esaslı olmayan böyle bir hata tamamlanmış kasten müessir fiilden cezalandırmayı

(*) Neustadt Eyalet Yüksek Mahkemesinin 23.10.1963 tarihli kararına (NJW. 1964. 311) ilişkin bu kronik Juristische Schulung (1966) dergisinde yayımlanmıştır.

sonuçlar. Buna karşılık, sanık C'yi mütecavizlerden birisi ile karıştırmamış veya onlardan biri zannetmemişse, kasanın C'ye isabet etmesini de istememiştir. Bu durumda aberratio ictus bulunur ve sanık fiil tekliği içinde teşebbüs derecesinde kalmış kasten tehlikeli müessir fiil ile tamamlanmış taksirle müessir fiilden sorumlu tutulur.

I. 1 — Eyalet yüksek mahkemesi, temyiz sebepleri bakımından, eyalet mahkemesinin kanunu ihlâl edip etmediğini ve şayet kanunu ihlâl ettiği kabul edilebiliyorsa, hükmün bu aykırılığa dayanıp dayanmadığını (Alm. CMUK. § 337) incelemek durumunda kalmıştır. Kanuna aykırılık halleri maddî hukuka aykırılık ve şekli hukuka aykırılık olmak üzere iki büyük gruba ayrılır. Yüksek mahkeme, gerinde olarak, eyalet mahkemesinin olayı yeterli şekilde açıklama yükümlülüğüne aykırı hareket edip etmediği sorunu üzerinde durmuştur. Bu yükümlülük Alm. CMUK. nun 244. paragrafının 2. fıkrasında düzenlenmiştir. Burada bir muhakeme hukuku normu söz konusu olduğu içindir ki, bu normun ihlâli şekli hukuka aykırılığı ifade eder.

2 — Açıklama görevinin yerine getirilmemesi, eyalet mahkemesinin, sanığın mağdur C hakkında hangi somut tasavvura sahip bulunduğunu tesbit etmemesinde görülebilir. Bu tasavvurun uç çeşit olabileceğine ilişkin eyalet yüksek mahkemesinin görüşü izlenebilir: Böylece ilk ihtimâl, sanığın, C'nin evvelce kendisine tecvüz ettiği düşüncesine sahip bulunması, yani C'nin önceki davranışı hakkında hataya düşmesidir. İkinci ihtimâl, sanığın, C. tarafında tecavüze uğramadığını bilmesine rağmen, bu şahsı mütecavizlerden biri ile karıştırmasıdır. Sanığın, böylece, C'nin kimliği üzerinde hatalı bir tasavvura sahip olması da mümkündür. Her iki ihtimâlde de sanık, karşısındaki şahsı, yani C 'yi mütecavizlerden biri sanmış ve kasayı o şahsa isabet ettirmek istediği içindir ki, C'nin yaralanmasını da istemiştir. Sonuncu bir ihtimâl olarak, sanık, C'nin mütecavizlerden biri olmadığını açıkça bilebilir. Bu ihtimâlde, sadece kendisine tecavüz edenleri hedef tutan sanık, C'yi yaralamayı arzulamamış ve fakat istemeden ona vurmuştur.

3 — Eyalet mahkemesinin bu hususları açıklamak görevinin bulunup bulunmadığı, yani açıklamamasının kanuna aykırılık teşkil edip etmediği, sanığın düşüncesinin mahkeme kararı üstündeki etki derecesine bağlıdır. Çünkü açıklama yükümü sınırsız olmayıp, sadece

hüküm için önemli olan hallerin açıklanması gerekir (Alm. CMUK. § 244 II). Sanığın tasavvuru, kanunun hangi hükmünün uygulanabileceği problemine cevap verdiği veya cezanın tayininde etkili olduğu hallerde karar yönünden önemlidir.

Cezanın tayinine etki bakımından bir dayanak noktası ortaya çıkmamaktadır. Sanığın, C'yi kendisine saldıranlardan sayıp saymadığı, saymışsa hangi nedenlerle bu sonuca vardığı sorunu cezanın tayininde gözönünde tutulması gereken bir husus değildir.

Buna karşılık hangi hükmün uygulanabileceği probleminin sanığın C hakkındaki tasavvuruna bağlı olup olmadığı araştırılmalıdır. Çünkü, eyalet yüksek mahkemesinin doğru olarak teşhis ettiği gibi, sanığın muhtemel üç tasavvuru yönünden error in obiecto ve aberratio ictus'un incelenmesi gerekir ve aşağıda açıklanacağı üzere, hâkim görüşüne nazaran bu iki hukukî kavram farklı sonuçlara götürür. Bu üç ihtimalden birinde dahi kasden müessir fiilden dolayı cezalandırma bertaraf edilirse, sanığın C hakkındaki tasavvuru mahkeme kararı yönünden önem kazanır ve böylece, eyalet mahkemesinin açıklama yükümünü yerine getirmediği ortaya çıkar.

Böylelikle incelememizin ne şekilde cereyan edeceği belirlemektedir. İlk önce, sanığın üç muhtemel tasavvurunun nasıl nitelendirilebileceği (II), sonra bunların değişik hukukî sonuçlara götürüp götürmeyeceği (III) problemleri çözümlenecektir (1).

II. Error in obiecto ve aberratio ictus'a ilişkin bir inceleme, önce bu iki kavramın özelliklerinin aydınlığa kavuşturulmasını gerektirir.

1 — a) Error in obiecto, failin, fiilinin objesi hakkında yanlışlığı halinde bulunur. Bir örnekle açıklayalım: X'i öldürmek isteyen A, bir tüfekle onun yolunu gözler ve fakat oradan geçmekte olan Y'ye X zanniyle ateş eder.

Böylece, error in obiecto'nun karakteristiği, failin, iki objeyi birbirine karıştırması nedeni ile, tecavüz ettiği ve isabette bulunduğu objenin tecavüz etmek istediği obje olmamasındadır. Yukarıdaki

(1) Ancak burada bir noktaya dikkati çekmek gerekir: Tehlikeli müessir fiille teşebbüsten dolayı cezalandırma — eyalet yüksek mahkemesinin görüşünün aksine — gözönünde tutulamaz. Çünkü, 223a. paragrafta teşebbüs hali cezalandırılmayan bir cünha (§1 II) sözkonusu olması nedeni ile, fiilin bu çeşit işlenişi 43. paragrafın 2. fıkrası gereğince cezalandırılmıyacaktır. Bu konuda ayrıca bk.: Pauli, NJW., 1964, 735.

örnekte olduğu gibi fiilin objeleri şahıslar ise, error in persona'dan da sözedilir.

b) Tecavüzün maddi konusunda bir karıştırma olmaksızın, netice failin kastettiği objede değil de, diğer bir objede meydana gelirse, aberratio ictus gerçekleşir:

A, karşısındaki şahsın X olduğunu bilerek ona ateş eder. Buna rağmen kurşun sapar ve X'in yanında bulunan Y'ye saplanır.

Olay error in obiecto'ya görünüşte benzemektedir. A her iki halde de X'i vurmak istemekte, fakat bir hata (2) sonucu Y isabet almaktadır. Bununla beraber, iki olay arasında hatanın konusu bakımından fark vardır. Error in obiecto'da failin hatası objenin kimliğine ilişkin bulunduğu halde (A ilk örnekte Y'yi X zannetmiştir), aberratio ictus'da fail hareketinin nedensel gelişiminde yanılmıştır. İkinci örnekte kurşun failin beklediğinden başka şekilde yol almıştır.

2 — Bu kurallar inceleme konusu olaya uygulandığı takdirde aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkar:

a) Sanık, C'nin kendisine evvelce tecavüz etmiş kimselerden olmadığını biliyorsa ve onu mütecavizlerden biri ile de karıştırmamışsa, aberacio ictus sözkonusu olacaktır. Sanık C'yi değil, diğerlerini, yani mütecavizleri hedef tutmuştur. Buna rağmen, tecavüzü yön değiştirmekte ve kastedtiği kişiler (mütecavizler) yerine üçüncü bir kişiye isabet etmektedir. Yani hatalı tasavvur objenin kimliğine değil, fakat nedensel gelişime ilişkindir.

b) Buna karşılık, sanık, C'yi mütecavizlerden biri ile karıştırmışsa, error in obiecto (persona) gerçekleşmiş olur. Çünkü bu durumda C'nin yaralanması, objenin kimliği hakkındaki hatadan doğmaktadır.

(2) Bazı müellifler aberratio ictus'da bir hatanın bulunmadığını ileri sürmektedirler. Bu görüşte: **Kohlrausch - Lange**, StGB., 43. Aufl. (1961), § 59, Anm. V 4a; **Baumann**, StrafR., 4. Aufl. (1966), s. 391. Bununla beraber, **Baumann**, devamla, burada bir terminolojik meselesinin bulunduğu işaret etmektedir. Fakat fiilin gerçekleşen nedensel gelişimi failin tasavvuruna aykırı olduğu içindir ki, zannımıza göre bir hatadan sözedilebilir. Bu anlamda: **Mezger - Bleil**, StrafR., AT, 11. Aufl. (1965), s. 182; **Maurach**, StrafR., AT, 3. Aufl (1965), s. 240.

c) Sanığın, şahıslarda hataya düşmeksizin, C'nin kendisine evvelce tecavüz etmiş olduğunu zannetmesi, yani mağdurun önceki davranışında hataya düşmesi hali bu iki kavramdan hiçbiri ile bağdaştırılamaz. Burada aberratio ictus'un bulunmadığı hususunda başka bir gerekçe göstermeğe ihtiyaç yoktur. Fakat error in obiecto da mevcut değildir. Çünkü bu kavram, failin iki objeyi birbirine karıştırmayı, ve böylece onları tasavvurunda değiştirmesi halini kapsar (3). Somut olarak tasavvur edilen ve isabet alması gereken obje yerine, failin başlangıçta tasavvur ettiğini zannettiği obje ortaya çıkmaktadır. Bu şartlar mağdurun önceki davranışı hakkındaki hatada bulunmaz. Her ne kadar, sanığın C'yi, önceki davranışı bakımından düştüğü hata sırasında yanlış bir gruba soktuğu, yani mütecavizlerden saydığı söylenebilirse de, fail mağduru isabet almalarını istediği, somut olarak öngördüğü şahıslardan biri ile tasavvurunda karıştırmamaktadır. Failin bu muhtemel başarısız tasavvurunun hukuken nasıl nitelendirilebileceğini tesbit etmek için şu hususların gözönünde tutulması gerekir: Genellikle her beseri davranış gibi suç da bir kısmı gerçeğe uygun düşmeyen sayısız tasavvurlara dayanır. Gerçeğe uymayan bu tasavvurların kapsamı hemen hemen sınırsızdır. Meselâ, fiilin maddî konusuna, işlendiği yer ve zamana veya fiile ilişkin diğer hususlara yönelmiş tasavvurlar sözkonusu olabilir. Hukuk düzeni, bir davranışın suç tiplerinden birine uyup uymadığı sorunu bakımından, akla gelebilen bu hatalı tasavvurların birçoğunu önemsiz karşılar (4). Bunların sadece küçük bir kısmına ise önem verir. Bu çeşit tasavvurlar hata öğretisinde «kusurluluğa kaldıran» sıfatı ile nitelendirilen, meselâ § 59 daki gibi hallerdir (5). Error in obiecto ve aberratio ictus da, hukuken önemli oldukları sa-

(3) Error in obiecto'nun, objenin önceki davranışı hakkındaki hata hallerine kadar genişletilebilip genişletilemeyeceği veya bu hallerin error in obiecto'ya benzer işleme tâbi tutulabilip tutulamıyacakları sorununun ortaya konulması da yarar dışı olacaktır. Çünkü, aşağıda görüleceği üzere, error in obiecto'nun birbirine karıştırılan objelerin eşit veya farklı değerde olmalarına göre değişen hukukî işlemi, değer eşitlikleri araştırılabilen birbirine karıştırılmış iki obje bulunmadığı içindir ki, objenin önceki davranışında yapılan hataya aktarılamaz.

(4) Fakat bu husus, böyle hallerin cezanın tayininde nazara alınmasına elbetteki engel olmaz.

(5) Örneklerin suç unsurlarındaki hata halleriyle sınırlandırılması gerekli olup, hukuka aykırılık hakkındaki hataya kadar gitmeye ihtiyaç yoktur.

rece bu tip hatalı tasavvurlara dahildir. Bu önemli haller ceza hukukundaki tartışmalarda ön plânda buldukları gibi, gösterdikleri önemden dolayı kanunlar tarafından da belirtilmişlerdir. Bu meyanda bunların istatistikî yönden daha az bir sayı teşkil ettikleri gerçeğine önem verilmez.

C'nin önceki davranışı hakkında sanığın potansiyel nitelikteki hatalı tasavvuru diğer büyük grup içine girer. Burada esaslı ve esas-sız hata arasındaki sınır tam olarak çizilmeden denebilir ki, ceza hukuku bu çeşit bir saik hatasını önemli hatalı tasavvurlar alanına sokmaz (6).

III. Failin sözügeçen üç tasavvuru hukuken nitelendirildikten sonra, bunların, hangi hukukî sonuçlara bağlanabilecekleri, diğer bir deyişle, farklı sonuçlara götürüp götürmeyecekleri sorunu ortaya çıkar.

1 — Problem, C'nin önceki davranışı hakkındaki hataya ilişkin olarak, biraz önce verilen hukukî tasnifle cevaplandırıldı. Hata esaslı değildir ve bu nedenle kasten tehlikeli müessir fiilden dolayı cezalandırmada bir değişiklik yapmaz.

2 — Sanığın C'nin kimliği üzerindeki hatası bakımından da şüpheli bir durum yoktur. Error in obiecto'nun hukukî sonucu hususunda bugün fikirler birleşmektedir. Bu çeşit hatanın esaslı olup olmadığını, yani kastı kaldırıp kaldırmadığını tesbit edebilmek için karıştırılan objelerin eşit değerde bulunup bulunmadıklarına bakmak gerekir (7). Değerler eşitse error in obiecto esassız, eşit değilse esas-

(6) Medenî Hukukta ise durum başkadır. Her ne kadar orada da saik hatası nazara alınmıyorsa da, bunun çok önemli bazı istisnaları mevcuttur. Meselâ Alman Medenî Kanunu 123, 2078, 2281 ve sonraki paragraflarında ve işlem temelinin çökmesi görüşünde saik hatası dikkate alınmaktadır. Keza hâkim görüş Medenî Kanununun 119. paragrafının 2. ci fıkrasındaki halleri de saik hatası olarak kabul etmektedir.

(7) Meselâ, RGSt. 18, 338; 19, 179; BGHSt. 11, 270; Kohlrausch-Lange, § 59, Anm. V 4 a; Maurach, s. 239; Mezger-Blei, s. 180; Schönke - Schröder, StGB., 12. Aufl. (1965), § 59, No. 27; Schwarz - Dreher, StGB., 28. Aufl. (1966) § 59, Anm. II D 2; Welzel, StrafR., 9. Aufl. (1965), s. 68. - Bu müelliflerin aksine objelerin eşit değerliliğine dayanmamakla beraber, Baumann'ın da (s. 390) başka bir sonuca varmasına imkân yoktur. Çünkü müellif, sonuçta değer eşitliği kavramına dayanan Kohlrausch - Lange'yi emsal göstermektedir. Bugün artık terkedilmiş bulunan karşı görüş için bak.: Bemann, MDR. (1958), 817, dipnot 6.

lıdır (8). Objelerden her biri bakımından aynı suç tipindeki unsurlar gerçekleştiği takdirde, eşit değerlilik kabul edilir. Burada durum böyledir, çünkü C'nin kimliğindeki yanılmada fail «bir diğerini» yaralamak (§ § 223, 223a) istemektedir. Böylece error in obiecto ihtimâlinde de sonuç belirlidir: Sanki C'yi kendisine hücum eden kişiselerden biri ile karıştırmışsa, bir tane kasten tehlikeli müessir fiil bulunur.

3 — Error in obiecto'nun hukukî sonucu bakımından fikir birliği bulunmasına karşılık, aberratio ictus'da durum aynı değildir.

a) Her ne kadar hâkim görüşe nazaran, aberratio ictus, kastedilen obje yönünden teşebbüs derecesinde kalmış suçu ve taksirin bulunması şartıyla, isabet alan obje yönünden de taksirli tamamlanmış suçu sonuçlarsa da (9), bu husus tartışmasız değildir. Bazı önemli karşı görüş sahipleri (10), aberratio ictus'da da error in obiecto'daki hukukî sonuca varmak istemektedirler. Böylece bu ikinci görüşe göre, aberratio ictus'un esaslı olup olmaması, isabet alan ve almayan objelerin aynı hukukî değerde bulunup bulunmadıklarına bağlıdır.

Hâkim görüş taraftarları görüşlerini şöylece gerekçelendirmeştirler: Fail sadece kasedetti objeye isabet ettirmek istemektedir; aberratio ictus sonucu fiilen isabet alan obje üzerinde ise isabet kay-

(8) Bu konuda genellikle ayrıntılı dogmatik gerekçeler gösterilmemektedir.

(9) Bu görüşün taraftarları özellikle İmparatorluk Yüksek Mahkemesi (RGSt. 2, 336; 3, 384; 19, 180; 54, 350; 58, 28) ve şu müelliflerdir: **Baumann**, s. 391; **Kohlrausch - Lange**, § 59, Anm. V 4 a; **Maurach**, s. 241; **H. Mayer**, StrafR., (1953), s. 248; **Mezger**, LK., 8. Aufl., 1957/58, § 59, Anm. II 10 c bb; **Mezger-Blei**, s. 281; **Schönke - Schröder**, § 59, No 25; **Schwarz - Dreher**, § 59, Anm. II D 2. Federal Mahkeme (BGHSt. 9, 242) ise, problemi cevaplandırmamaktadır. Bu konuda bk.: **Niese**, JZ., 1960, 359 - ayrıntılı bilgi için bk.: **Bemmann**, MDR., 1958, 818 özellikle dipnot 25-39.

(10) Bu görüşe taraftar olanların başında şu müellifler gelir: **Beling**, Lehre vom Verbrechen, 1906, s. 325; **Frank**, StGB., 18. Aufl. (1932), § 59, Anm., III 2 c; **Hegler**, ZStW. 36, 204, dip not 91; v. **Liszt - Schmidt**, Lehrb. des Dt. StrafR., 26. Aufl. (1932), s. 270; **M. E. Mayer**, Der Allgemeine Teil des Dt. StrafR., 2 Aufl. (1923), s. 330; **Welzel**, StrafR., s. 67. Ancak bu sonuncu müellif, ayrıca uygun sebep teorisine göre bir nedensellik bağının bulunmasını da şart koşmaktadır. Bu görüşün diğer taraftarları için bk.: **Bemmann**, MDR. 1958, 818 özellikle dipnot 16-23.

detmeyi arzulamamaktadır. O halde, fail kastını isabet alan objeye değil, fakat kasteddiğine yöneltmektedir. Bu nedenle, yalnız kastedilen obje ile ilgili olarak kastlı bir suç bulunabilir (netice meydana gelmediği içindir ki, teşebbüs sözkonusu olur); buna karşılık, isabet alan obje yönünden kastlı bir suçtan söz edilemez. Bu ikinci halde şartları gerçekleşmişse taksir mevcut olabilir. Diğer bütün görüşler failin gerçek iradesine uymayan bir faraziye teşkil ederler.

Karşı görüş ise, kastedilen objeyle aynı neviden olan başka bir objenin isabet alması halinde, failin kasten hareket ettiğini ileri sürmektedir. Kurşunu bir diğerine isabet eden kâtil bir insanı öldürmek istemekte ve bunu gerçekleştirmektedir. Bu yüzden tek bir kastlı suç mevcuttur.

b) İlk bakışta, hâkim görüşün gerekçeleri daha inandırıcı göçte gözükmemektedir. Fakat ayrıntılı bir analiz bu görüşe karşı bazı itirazların yapılması gerektiğini ortaya çıkarır.

aa) Gerçi failin, başkasına değil kasteddiği objeye isabet ettirmeyi tasavvur ettiği doğrudur, fakat yalnız bu tesbit aberratio ictus'da isabet alan objenin failin kastı tarafından kapsanmadığı sonuca götürülemez. Error in obiecto ve aberratio ictus'da failin tasavvurları, aberratio ictus'daki hatanın error in obiecto'dakinden daha sonra gerçekleşmesi bakımından ayrılır. Failin error in obiecto'da objeyi bireyleştirmiş olmasına karşılık, aberratio ictus'da objenin bu şekilde ayrıntılı bir tayini mevcut değildir. Bu ikincisinde, failin kasteddiği obje, error in obiecto'dan farklı olarak, isabet alan obje ile somut olarak aynı nitelik göstermemektedir. Aksine, uygunluk cins ile sınırlıdır. Yani aberratio ictus'da fail isabet alan objeyi cins olarak tasavvur etmiştir. Bu tesbit, failin isabet alan objeye «isabet ettirmek istememesi» ne, yani iradesinin diğer somut objeye yöneltilmiş olmasına aykırı değildir. Çünkü belirli bir objeye zarar verme tasavvuru, zorunlu olarak, o cinsten bir objeye zarar vermeye ilişkin başka bir tasavvura bağlıdır. Somut olarak ifade edersek, belirli bir şahsa karşı isabet kaydetmeyi isteyen kimse, cins objeye, yani bir insana isabet ettirmeyi arzuladığını bilmektedir (11). Bu nedenle, failin hangi objeye «isabet ettirmeyi istediği»,

(11) Doğaldır ki, failin bu gerçeği açık olarak aklına getirmesi gerekmemiş, onu sadece bilmesi yeterlidir. Meselâ, duvara bir çivi çakan kimse, devamlı ve açık olarak aklına getirmese dahi, çekiçle vurduğunu bilir.

iradesini hangi somut objeye yönelttiği tartışması bir sonuca götürmez. Aksine, sonuca etkili olacak problem, failin objeyi sadece cins özellikleri ile tasavvur etmesi halinin kastlı davranışın kabulü için yeterli olup olmadığıdır (12). Diğer bir deyişle, önemli olan kastın ne dereceye kadar somutlaştırılması gerektiğidir (13). Bu problemin çözümlenmesinden sonradır ki, sonuca kolaylıkla varılabilir.

bb) Ancak bu problem burada ayrıntılı şekilde incelenemez. Ceza hukukunun diğer alanlarında da rol oynayan bu meselenin (14), yalnız hukukî bakımdan değil, fakat aynı zamanda psikolojik ve sosyal yönlerden de nazara alınarak cevaplandırılması zorunludur (15). Bütün bu hususların tartışılması ise, bir karar kroniğinin sınırlarını aşmakta ve bu yüzden özel bir incelemeyi gerektirmektedir. Bu nedenledir ki, aşağıda kanunî hükümlere gözetildikten sonra, —kastın kapsamı hakkında kesin bir durum almaksızın— cins özellikleri bakımından objeye ilişkin bilginin kast için yeterli olduğunu kanıtlayan iki noktaya işaret edilecektir (16).

(12) Burada ve aşağıda obje hakkında cins özelliklerine ilişkin «bilgi» den sözedilirken, failin suç unsurları üzerindeki bilgisini esas tutan Tasavvur Teorisi'ne (meselâ bk.: Frank, § 59 Anm. I ve v. Liszt - Schmidt, s. 256) taraftar olunmamaktadır. Cins özelliklerinin «istenmesi» de kast için gereklidir. Bu hususa her defasında işaret edilmemesinin tek nedeni, lüzumsuz bir genişletmeye mahal vermemektir.

(13) Zannımızca, «bireyleştirme sınırı»ndan sözedilen Maurach (s. 241) da bu görüşte kabul edilebilir.

(14) Meselâ eksik teşebbüste vazgeçmeye ilişkin «ihtiyârilik» sorusunda durum böyledir: Tasavvur ettiği obje yerine aynı cinsten başka bir objeyi karşısında bulan ve bunun üzerine suçu işlemekten vazgeçen failin vazgeçmesinin ihtiyari olup olmadığı tartışmalıdır. Bu problem için bk.: Schröder, MDR., 1965, 323 ve son.

(15) Nedensel gelişim hakkındaki hataya ilişkin kuralların yapılacak incelemenin sonuçlarına ne dereceye kadar etkili olabileceği de ayrıca araştırılmalıdır. Bu konuda ayrıca bk.: Baumann, s. 391; Mezger-Blei, s. 182; Schönke-Schröder, § 59, No. 25.

(16) Ancak burada kısaca işaret edilebilir ki, kastın tam olarak somutlaştırılması esasen mümkün değildir. Bir fiilin tüm ayrıntıları ile nasıl gelişeceğini hiç kimse bilemez, hattâ düşünemez. Bir fiilin işlenmesi sırasında ortaya çıkan haller o derecede çok sayıda ve öngörülebilmeleri de o kadar güçtür ki, insan aklının bunların tümünü önceden kapsamasına imkân yoktur. Fakat failin açık şekilde tasavvur ettiği fiil şartlarından büyük bir kısmı da önemsiz kabul edilir. Meselâ, bir kimse bıçağı hasmının sol göğsüne saplamak istese, fakat bıçak sağ göğse isabet etse, fiilin

Hâkim görüşün lehinde veya aleyhinde açık şekilde karar verilmesini sağlayacak, sözügeçen probleme ilişkin bir hüküm kanunda bulunmamaktadır. Bilindiği gibi, kanun kastın tam bir tanımını yapmış değildir. Kast, 59. paragrafta sadece ters yönden, yani hatadan hareketle belirtilmiştir. Fiil şartları hakkındaki bilginin kasta ilişkin olduğu bu hükümden çıkarılabilirse de, sözügeçen bilginin ne derecede tam olması gerektiği, özellikle, cins ile sınırlı bir bilginin yeterli olup olmadığı 59. paragrafın metninden anlaşılamamaktadır.

Kanunun objelerin belirgin nitelikleri olarak cins kavramlarına dayandığı ve bu nedenle failin bilgisinin, kanun tarafından seçilen somutlaştırmayı aşmak zorunda olmayıp, her suç tipinde belirtilen cins unsurlarını kapsamak mecburiyetinde bulunduğu dair gerekçe de şüpheli gözükmemektedir. Çünkü, kanun münferit halleri önceden suç olarak kapsamına sokmak durumunda bulunduğundan, her suç tipine ait unsurları soyut olarak gösterir. Failin yaptığı şekilde objenin bireyleştirilmesi kanun içinde gerçekleştirilemez. Böylece, kanunî tanımların zorunlu soyutluğundan, failin suç unsurlarını ayrıntılı tarzda somutlaştırmasının gerekli olmadığı sonucu çıkarılamaz.

Buna karşılık, bir obje hakkındaki cins özelliklerine ilişkin bilginin kast için yeterli olduğu tezinin, diğer durumda, yani error in obiecto'da hâkim görüş taraftarlarınınca da benimsenip benimsenmediği sorunu ile karşılaşılır. Hemen söylemek gerekir ki, bu görüş error in obiecto'nun hukuki sonucu hakkında şu dogmatik gerekçeye dayanmaktadır: Objelerin aynı değerde olmaları, bu objelerin suç tipinde gösterilen cins kavramına dahil bulunmalarından dolayı kastı bertaraf etmemekte ve bunun sonucu olarak failin her iki objeye ilişkin kastı da kanunda yer alan fiil şartlarını kapsamış olmaktadır.

Fakat her şeyden önce doktrinde error in obiecto üstüne yapılan incelemelerde yukarıda belirtilen tahmin doğrulanmaktadır. Meselâ *Baumann* (17) şöyle demektedir: «212. paragraftaki kast, failin bir insanı öldürdüğünü bildiği ve sadece «insan» öldürmeyi istediği tak-

failin tasavvur ettiğinden başka şekilde sonuçlanmasına dayanarak kastın bulunmadığı söylenemez. Böylece görülmektedir ki, fiil şartlarından esasen sadece bir kısmının bilinmesi kastın kabulü bakımından gereklidir.

(17) s. 390.

dirde mevcuttur, yoksa bilme ve istemenin belirli bir kişiye ilişkin olması gerekmez.» *H. Mayer* (18) ise, error in obiecto hakkında, tren soyguncusunun treni yoldan çıkarması olayını örnek vermekte ve aynen şöyle devam etmektedir: «Fail trende bulunanların hepsinin muhtemelen öleceğini, yaralanacağını bilmekte ve istemektedir». Bu örnekte, failin, mağdurların tümü bakımından hiç olmazsa cins kavramını aşan bir bilgisinin bulunamayacağı açıktır (19). *Beermann* (20) error in obiecto'da bu delillere dayananların aberratio ictus'da da mantıken aynı şekilde davranmak zorunda olduklarını doğru şekilde müşahede etmektedir. Gerçekten, bu mantıki sonuçtan kaçınılamaz. Error in obiecto'da failin objeyi cins özellikleri yönünden tanınması ile yetinilince, aberratio ictus'da bunun niçin başka türlü olması gerektiği anlaşılamaz.

Diğer yandan işaret edilmelidir ki, genellikle kabul edildiği üzere, objenin sadece cins özellikleri üzerindeki bilginin kast için yeterli olduğu haller mevcuttur.

Meselâ, bir kimse, ne zaman patlayacağını bilmediği bir patlayıcı maddeyi umuma açık işlek bir yere gizler veya postaya verirse, mağdurun yalnız cins olarak tayini sözkonusudur. Fail patlayıcı maddenin insanları öldüreceğini bilmekle beraber, kimi ve kaç kişiyi öldüreceğini bilmemektedir. Buna rağmen burada kasten adam öldürme suçunun bulunduğu hususunda hiç kimse şüphe edemez (21). Olay, failin, açıldığında infilâk eden bir patlayıcı madde paketini yüksek kademedeki bir siyaset adamına yolladığı, fakat emniyet memurlarınca paketin daha önce açıldığı ve patlama sırasında bu şahısların öldüğü şeklinde değiştirilirse, bir aberratio ictus halinin sözkonusu olması nedeni ile, hâkim görüşe göre, siyaset adamına karşı

(18) s. 248.

(19) Bu konuda aşağıda 21 ve son. dipnotlarına da bk. Diğer yandan, *Maurach*'ın (a.g.e. s. 585 alt kısım) zikrettiği ve azmettirenin mağduru «diğer tarzda yeterli olarak bireyleştirdiği» ni kabul ettiği olayda da (*Rose-Rosahl* olayına benzer) cins özelliklerini aşan bir bireyleştirmenin bulunduğu şüphelidir. *Rose-Rosahl* olayına ilişkin problem hakkında bk. aşağıda cc.

(20) MDR., 1950, 818.

(21) «*Thomas olayı*» olarak isimlendirilen olayda bu husus açık şekilde ifade ediliyor. Bk.: *Baumann*, s. 371; *Maurach*, s. 224; *Mezger*, Lehrbuch, 3. Aufl. (1949), s. 339; *Mezger-Blei*, s. 174; *Schönke-Schröder*, § 59, No. 52. Sözügeçen olay *Binding*, Normen, II, 1916, s. 851 de belirtilmiştir.

teşebbüs derecesinde kalmış adam öldürme ve emniyet memurlarına karşı da taksirle adam öldürme bulunacaktır. Teşebbüste ihtiyari olarak öngörülen cezanın hafifletilmesi, uygulamada hemen hemen mecburi nitelik arzettiği içindir ki, bu iki olayın farklı işleme tâbi tutulması adaletsiz gözükmemektedir (22).

Kastın cins özelliklerinin bilinmesine ilişkin bulunduğu haller mevcut olunca, aberratio ictus'da durumun niçin başka olması gerektiği açıklanamaz. Bununla birlikte, yukarıda belirtilen örnekler ile aberratio ictus olayları arasındaki fark gözden kaçırılmamalıdır. Şöyle ki; sözügeçen hallerde fail, obje hakkında ayrıntılı, cins özelliklerini aşan bir bilgiye sahip değildir. Halbuki, aberratio ictusta fail belirli bir objeyi kasdetmekte, böylece bu obje cins özelliklerinden daha çok somutlaştırılmaktadır. Ancak bu farkın önemli olması gerekir. Bir fail hemen daima kast için gerekli bilgi ve tasavvuru aşar. Objenin ya sadece dış görünüşüne ait tam bir bilgiye sahip olunur, ya da diğer ayrıntılar tasavvur edilir. Bu derecede ayrıntılı bilgilerin bulunup bulunmadığı değil, fakat kastın kabulü için gerekli asgari bilginin mevcudiyeti önemlidir.

cc) Sonuçtan elde edilen başka bir delil de aberratio ictus ile error in obiecto'nun aynı işleme tâbi tutulmaları gerektiği hususunu doğrulamaktadır. Bu konuda aşağıdaki olaydan hareket noktası olarak yararlanılabilir:

A, B'yi X'i öldürmesi için azmettirir. Fakat X'e pusu kuran B yanlışlıkla X zannettiği Y'yi vurur (23).

(22) Federal Mahkemenin görüşüne göre, 263. paragrafta da failin cins özelliklerini aşan bilgisini gerektirmeyen unsurlar vardır. Şöyle ki; Federal Mahkeme (BGHSt. 19, 43), failin çeşitli bankalar nezdinde ticari işlemlere giriştiği ve VW. hisse senetlerini hile ile ele geçirdiği olaylarda hisse senetleri üzerinde hak sahibi olanların zarara uğratılan kimseler olarak kabul edilebileceğine karar vermiştir. Zarara uğratılanların ismen tayini dolandırıcılık suçu için gerekli olmayınca, failin, bu kimseleri sadece cins özellikleriyle, yani «bir başkası» olarak tanıması yeterli sayılacaktır.

(23) Burada, sık sık tartışılan **Rose-Rosahl** olayında esasını bulan problem sözkonusu olmaktadır. Prusya Yüksek Mahkemesince (GA. 7, 332 ve son.) hükme bağlanan bu olayda **Rosahl Schliebe**'yi öldürmesi için **Rose**'yi azmettirmiştir. **Rose**, **Schliebe**'ye pusu kurmuş ve alaca karanlıkta birisinin geldiğini görerek, **Schliebe** zanniyle ona ateş etmiştir. Gerçekte ölen **Harnisch**'dir. Bu olayla yakından ilgilenmek isteyenlere, problemi çok güzel bir şekilde sunan ve zengin bibliyografya veren **Bemann**'in makalesi (MDR. 1958, 817) tavsiye edilir.

B'nin hareketinin hukuken değerlendirilmesi güçlük göstermez. Onun bakımından bir *error in obiecto* hali mevcuttur. Fakat A'nın hareketi ceza hukuku yönünden ne şekilde nitelendirilecektir? A, X'in hayatına bir tecavüz yönelmekte, fakat bu tecavüzü doğrudan doğruya kendisi yapmayıp asli maddi fail B'den yararlanmaktadır. Bu tecavüz başarısız kalmakta, arzulanan netice üzerinde meydana gelmesi gerekenden başka bir objede gerçekleşmekte ve bu hal, A'nın objenin kimliğinde bir hatası olmaksızın ortaya çıkmaktadır. Azmettirenin davranışının nedensel gelişimi, onun tasavvur ettiğinden başkadır. Yani *aberratio ictus*'u sonuçlayan unsurlar vardır. Şayet A, X'e bir taş atsaydı veya ona bir tabanca ile ateş etseydi ve bu atışlar başka birine raslasaydı, bu gözlem kendini kolaylıkla kabul ettirirdi. A, bir köpeği X'in üstüne saldırtsaydı yahut onu öldürmesi için cezai sorumluluğu olmayan bir kimseyi görevlendirseydi, taş atılması ve tabanca ile ateş edilmesi olaylarındaki kadar göze çarpmadığı halde, *aberratio ictus*'un bulunduğu hususunda duraksama olmazdı (24). A'nın sorumluluğu tam olan bir faili kullanması halinde de sonuç farklı olmamalıdır. Doğrudan doğruya hareket eden bir failin mi, yoksa bir aracın mı bulunduğu sorunu bu alanda önemsizdir. Tecavüzde kullanılan araçlar *aberratio ictus*'un varlık şartını teşkil etmezler. Önemli olan sadece, neticenin başka bir obje üzerinde gerçekleşmesi ve bunun, tecavüzün-objenin kimliğinde bir hata yapılmaksızın — failin tasavvuruna aykırı olarak sonuçlanmasından doğmasıdır. Böylece, örneğimizde B yönünden bir *error in obiecto* bulunduğu halde, A bakımından *aberratio ictus* sözkonusu olmaktadır (25).

Bu nedenle, B, oybirliği ile kabul edilen görüşe göre tamamlanmış adam öldürmeden dolayı cezalandırılacaktır. Buna karşılık, *aberratio ictus*'un hukukî sonucu hakkındaki hâkim görüşe iştirak edildiği takdirde, A teşebbüs derecesinde kalmış adam öldürmeden ve muhtemelen taksirle adam öldürmeden ceza görecektir. Böyle bir sonuç çok şaşırtıcıdır. Azmettirenin bu olayda asli maddi failden önemli derecede farklı cezalandırılmasının nedeni anlaşılabilir. Her ikisi de aynı neticeyi meydana getirmiştir. Kanun, 48. paragrafının

(24) **Eaumann** (s. 391, 563) ve **Welzel** (s. 68), dolayısıyla faillik hallerinde, araç olarak kullanılan kimsenin *error in obiecto*'sunun dolayısıyla fail yönünden *aberratio ictus* olduğunu açıkça belirtmektedirler.

(25) Aynı görüş: **Bemann**, MDR., 1958, 822.

2. fıkrasında azmettirenin ve asli maddi failin esas itibariyle aynı cezayla cezalandırılmasını öngörmüştür. Azmettirilenin, azmettiren-den farklı bir işleme tabi tutulmasını haklı gösterecek taşkın bir hareketi de yoktur. Taşkın davranışa giren haller, asli maddi failin, kişisel kararına dayanarak, azmettirildiğinden daha ileri gittiği veya başka tarzda hareket ettiği hallerdir. Azmettiren, asli maddi failin bu hareketlerine sebebiyet vermediği içindir ki, bunlardan sorumlu tutulamaz. Bizim olayımızda ise, farklılık yeni bir karara değil, fakat asli maddi failin hatasına dayanmaktadır. Aşırılığın karakteristiğini teşkil eden, azmettirenin sebebiyet verilmeyen ve onun kastı tarafından kapsanmayan yeni bağımsız bir unsurun gerçekleşmesi hususu burada mevcut değildir.

Fakat bu hallerde isabet alan obje bakımından azmettirilenin bulunmadığı, hataya düşülen obje yönünden ise, teşebbüs derecesinde kalmış azmettirilenin sözkonusu olduğu genellikle kabul edilmektedir (26). *Bemmann* (27) bu hususu, azmettirilenin azmettirildiğinden başka şekilde davranması ile açıklamakta ve bu durumu azmettirilenin aşırılığa kaçmasına benzetmektedir. Error in obiecto ile azmettirilenin aşırılığa kaçması arasında esaslı farkların bulunduğu. ve objelerde yanılmanın azmettirenin kastı tarafından kapsanmayacağı sonucuna varılmasının hiç bir şekilde zorunlu olmadığı yukarıda belirtilmişti. *Bemmann* tarafından delil olarak gösterilen diğer bir örnek (28) de kandırıcı değildir. *Bemmann*, azmettirilenin objelerde yanılması sonucunda, doğrudan doğruya azmettirenin isabet alması olayını zikretmekte ve azmettirenin kendisine karşı işlenen teşebbüs derecesinde kalmış adam öldürme suçundan cezalandırılmasını akla aykırı bulmaktadır. Böyle bir cezalandırma şaşırtıcı olarak gözükse de, benzer bir olayda Federal Mahkemenin (29) belirttiği ve *Schröder* (30)'in de yerinde gerekçelerle kanıtladığı üzere

(26) Bu görüş için özellikle bk.: *Bemmann*, MDR., 1958, 821 ve son., eski eserler için bk.: dip not 82-88. Yeni eserlerden *Mezger-Bleil*, s. 267 de teşebbüse azmettirme kabul edilmekte, *Roxin*, Täterschaft und Tather-schaft, 1963, s. 215 de ise, azmettirenin bulunmadığı ileri sürülmektedir.

(27) MDR., 1958, 821 ve son.

(28) MDR., 1958, 822.

(29) BGHSt. 11, 268. Federal Mahkeme kararına konu teşkil eden olayda azmettirmeden dolayı değil, fakat bizzat kendisine karşı işlenmiş adam öldürmeye teşebbüs suçunu doğrudan doğruya beraber işlemeden dolayı ceza vermiştir.

(30) JR., 1958, 427.

hiç bir şekilde bertaraf edilmez (31). Bununla beraber, *Bemann* bir noktada, yani aberratio ictus halinde hâkim görüş kabul edildiği takdirde asli maddî failin ve azmettirenin farklı şekilde cezalandırılması gerekeceği hususundaki gözlemi bakımından izlenebilir.

Roxin (32), *Rose - Rosahl* olayında (33) *Rose*'nin *Rosahl* tarafından azmettirildiğini şu nedenle kabul etmemektedir: *Rose*, *Harnisch*'i vurduktan sonra, hatasının farkına varıp, *Schliebe*'yi bekleyerek onu da öldürürse, *Rosahl* adam öldürmeye iki defa azmettirmeden dolayı cezalandırılmaz. Bir defa böyle bir olayın pratik önemi sorunu bir yana bırakılsa ve iki defa azmettirmenin (daha doğrusu iki neticeyi gerçekleştirmeye azmettirmenin) bulunamayacağı hususunda *Roxin*'in görüşü izlense dahi bu sefer ikinci adam öldürme suçunun (*Schliebe*'nin öldürülmesi) azmettiren için hangi nedenle aşırılık teşkil etmediği problemi ortaya çıkar. Azmettiren tarafından telkin edilen failin hareketinin aşırılık teşkil edemeyeceğine itiraz edilmemektedir. Böyle bir itiraz sadece, objeye ilişkin cins özellikleri ile sınırlı bilginin kastı meydana getirebileceği görüşünü izleyenlere güçlük çıkarır. Buna karşılık, kastlı olarak hareket eden asli maddî failin (ve keza azmettirenin) objeyi yalnız cins özellikleri ile tanınması gerektiğinden hareket edilirse, azmettirilenin «bir insanı» öldürmesi halinde, tamamlanmış bir azmettirme bulunur. *Harnisch*'in öldürülmesi yönünden durum böyledir. İkinci insanın muhtemelen öldürülmesi azmettirenin kastı tarafından kapsanmamakta, bu suç (adam öldürme) azmettirilenin kişisel kararına dayanmakta ve azmettiren için bir aşma teşkil etmektedir.

Cürüm olmayan bir suç sözkonusu olduğu takdirde, azmettirenin ve asli maddî failin farklı işlemlere tâbi tutulmaları çok daha hoşnut edemiyen sonuçlara götürür. Bu halde teşebbüs derecesinde kalmış azmettirme nazara alınmayacak (§ 49 a I) ve taksirin bulunmaması veya ispat edilememesi durumlarında azmettirenin taksirden dolayı cezalandırılması (34) da mümkün olmayacaktır. Böylece

(31) Aynı görüş: Jescheck, GA., 1959, 73; Schönke - Schröder, § 59, No. 27. Karşı görüş: Roxin, s. 286. Schwarz - Dreher (§ 47, Anm. 3) ise, sözügeçen kararı «şüpheli» olarak nitelendirmektedir.

(32) s. 215.

(33) Bu olay hakkında yukarıda dipnot 23'e bk.

(34) Bu husus azmettirmeyi kabul etmeyenler bakımından düşünülmeye değerdir. Fakat bu konuda taksirli yan faillik müessesesi gibi do-

olayların büyük bir çoğunluğunda, azmettiren hiçbir ceza görmeyeceği halde, azmettirilen tüm ceza ile cezalandırılacaktır.

Aberratio ictus ile error in obiecto'yu aynı işleme tâbi tutmak istemeyen çoğunlukça bu çeşit sonuçların savunulmaması şaşırtıcıdır. Halbuki, azmettirilen failin error in obiecto'sunda asli maddi fail ile azmettirenin eşit şekilde cezalandırılacağı genellikle kabul edilmektedir (35). Yani hâkim görüş bu halde aberratio ictus'u aynen error in obiecto'daki gibi bir işleme tâbi tutmaktadır (36).

Bütün aberratio ictus hallerinin tek bir işleme bağlanmaması tutarsızlıktır. Aberratio ictus teşkil eden bütün olaylarda ya hataya düşülen obje bakımından teşebbüs ve duruma göre, isabet alan obje yönünden taksirli tamamlanmış suç kabul edilmeli, ya da, error in obiecto'da olduğu gibi hareket edilmeli, yani her iki objenin aynı hukukî değerde olmaları halinde sapmayı esassız, farklı değerde bulunmaları halinde ise, esaslı saymalıdır. Burada ileri sürülen deliller ikinci çözüm şekli lehinedir. Bununla beraber, bunlar probleme kesin bir çözüm getirmemekte, fakat sadece tartışmaya iştirak niteliğini arzetmektedir. Diğer yandan, kastın ne dereceye kadar somutlaştırılması gerektiğine ilişkin yukarıda açık bırakılan problemin ayrıntılı fikirlere ihtiyacı vardır.

Bu ikinci görüşe bağlanıldığı takdirde, sanığın muhtemel üçün-

lambaçlı yollara sapmaksızın, taksirli iştirakin cezalandırılması yasağının bertaraf edilebilip edilemeyeceği bir problem teşkil eder (Çevirenin notu: Yan faillik şeklinde türkçeye çevirdiğimiz Nebentäterschaft deyimini ifade edilmek istenen şey, bir kaç failin, aralarında iştirak iradesi olmaksızın, aynı neticeyi gerçekleştirmeleridir).

(35) Meselâ, Maurach, s. 585; Mezger, (LK), § 48, Anm. 3 c; Schönke-Schröder, § 48, No. 15; Schwarz - Dreher, § 48, Anm. 2 A; RGSt. 70, 295. Baumann, (s. 565 ve JuS., 1963, 135) a göre, bu konuda sapmanın derecesi nazara alınmalıdır.

(36) Şu var ki, özellikle eski eserlerde bu sonuca götüren gerekçe iştirakin tamamlayıcı niteliğinden elde edilmektedir. Fakat bu çeşit bir gerekçeye hiç olmazsa bugün için dayanılamaz. Eskiden iştirakin tamamlayıcı niteliği denilince, asli fiil ile iştirak arasında o derecede sıkı bir bağlantı anlaşılmaktaydı ki, iştirakin cezalandırılabilmesi için asli fiilin hemen bütün kurucu unsurlarının gerçekleşmesi gerekiyordu. Bugün ise, iştirakin tamamlayıcı niteliği, asli fiilin tipe uygun, hukuka aykırı olması ve genişletici görüşe göre de, ayrıca kastın işlenmesi zorunluluğunu ifade eder. Özellikle 50. paragrafın 1. fıkrası asli failin kusurunun önemli olmadığını belirtmiştir. Bu problemin ayrıntıları için bk.: Bemmann, MDR., 1958, 810 ve son.

cü tasavvuru, yani C'nin mütecavizlerden olmadığına kabulü de kasti bertaraf etmez. Bu durumda da kasten tehlikeli müessir fiil bulunacaktır.

IV. Böylece bu görüş gereğince aşağıdaki sonuca varılır:

Başlangıçta zikredilen failin her üç tasavvuru kasten tehlikeli müessir fiilin (§ 223 a) kabulünü sonuçlar. Bu nedenle, sanığın hangi tasavvura sahip bulunduğu sorunu mahkemenin vereceği hüküm bakımından önemli değildir. Eyalet Mahkemesi bu hususları açıklamamak suretile açıklama yükümünü ihlâl etmemiştir. Durum böyle olunca, bir sebebe dayanmayan temyiz isteminin reddedilmesi gerekirdi.

Çev.: *Asis. Dr. Kayıhan İçel*